

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2379

Vragen van het lid **Emiel van Dijk** (PVV) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Plotseling flinke stijging gewapende overvallen, daders veelal piepjong»* (ingezonden 25 april 2025).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 6 juni 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2227.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat het aantal berovingen in 2025 met 46 procent is gestegen ten opzichte van dezelfde periode in 2024?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe reflecteert u op deze zorgwekkende toename van overvallen en geweld tijdens uw bewindsperiode?

Antwoord 2

Overvallen zijn delicten met een grote impact op slachtoffers, hun omgeving en de maatschappij en tasten het veiligheidsgevoel in de maatschappij sterk aan. Dit is onacceptabel. Iedere ondernemer en zijn of haar medewerkers moeten veilig hun werk kunnen doen.

Criminelen gaan, zo is de ervaring, steeds op zoek naar mogelijkheden om aan geld te komen, zoals door overvallen te plegen op bepaalde winkels. Gezien de impact van een overval zet de Taskforce Overvallen zich sinds 2009 in om overvallen in Nederland tegen te gaan. Dit doet de Taskforce onder andere door vroegtijdig in te zetten op de weerbaarheid van jongeren om daarmee daderschap te voorkomen. De aanpak van overvallen, zoals de aanpak van high impact crimes in den brede, is een aanpak van niet alleen de korte, maar vooral ook de langere termijn.

De geregistreerde jeugdcriminaliteit nam de afgelopen twintig jaar af en lijkt nu te stabiliseren. We volgen deze cijfers nauwlettend en volgen de ontwikkelingen ook over een langere periode. Het is zorgelijk dat er de afgelopen

¹ Telegraaf, 24 april 2025, Plotseling flinke stijging gewapende overvallen, daders veelal piepjong: «Ik slaap nog slecht en heb angstdromen» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/2125976295/plotseling-flinke-stijging-gewapende-overvallen-daders-veelal-piepjong-ik-slaap-nog-slecht-en-heb-angstdromen>).

maanden een stijging is, na een jarenlange sterke daling. Ik ben met de Taskforce Overvallen aan de slag om de daling weer in te zetten. Politie, OM en mijn ministerie volgen ook de recente ontwikkelingen en bezien samen met de branches welke maatregelen kunnen worden genomen. De pakkans is overigens groot en de buit vaak klein.

Vraag 3

Wat zijn de cijfers over de herkomst van verdachten van deze overvallen in 2025 en 2024?

Antwoord 3

De herkomst van verdachten wordt niet geregistreerd. Voor wat betreft de tot nu toe in 2025 gepleegde overvallen geeft de politie aan dat de daders vaak jong zijn. Vooral de leeftijdscategorie 15 tot en met 19 jaar valt hierbij op.

Vraag 4

Hoeveel van deze verdachten zijn voor de rechter gekomen en hebben een vrijheidsbenemende straf opgelegd gekregen? Hoeveel zaken zijn geseponeerd? Hoeveel zijn er afgedaan met een strafbeschikking?

Antwoord 4

Er zijn op dit moment nog geen cijfers beschikbaar over het aantal verdachten van de overvallen uit 2024 en 2025 dat voor de rechter is verschenen. Dit komt doordat het opsporingsonderzoek in een deel van deze zaken nog gaande is, of omdat de zaken nog in behandeling zijn.

Vraag 5

Deelt u de opvatting dat minderjarige overvallers de zware criminelen van morgen zijn, en dat de afschrikwekkende werking van het strafrecht nodig is om hen uit de criminaliteit te houden?

Antwoord 5

Hoewel de pakkans relatief groot is, moeten we vooral voorkomen dat jongeren met criminaliteit in aanraking komen, daarin belanden en door-groeien. Onderzoek laat zien dat plegers van high impact crimes, zoals overvallen, vaak al op jonge leeftijd beginnen met hun criminele carrière.² De schade en de impact voor slachtoffers en hun omgeving zijn aanzienlijk. Daarom adviseren onderzoekers om juist deze groep blijvend in het vizier te houden en vroegtijdig in te grijpen. Vroegsignalering en het aanpakken van risicofactoren die zich al in de kindertijd opstapelen, vergroten de kans op het voorkomen van een criminele carrière.

Dat gebeurt ook. De Taskforce Overvallen, diverse gemeenten en andere partners zetten zich hier actief voor in. Daarbij kunnen zij sinds juni vorig jaar mede gebruik maken van het Landelijk Kwaliteitskader Effectieve Jeugdinterventies. De gedragsinterventies die gemeenten en andere betrokken partijen hiervoor inzetten, zoals Alleen Jij Bepaalt wie je bent en Integratie Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid, zijn nader toegelicht in de Voortgangsrapportage high impact crimes van 3 december 2024.³ Het strafrechtelijke traject blijft daarbij van belang. De politie weet een aanzienlijk deel van (jonge) daders snel op te sporen, zodat zij kunnen worden vervolgd en bestraft. Tegelijkertijd, zoals ook duidelijk wordt uit het Landelijk Kwaliteitskader, leert de wetenschappelijke literatuur ons dat straffen op zichzelf jongeren vaak niet afschrikken.

Vraag 6

Kunnen ondernemers de geleden schade verhalen en de buit effectief terugvorderen? Gebeurt dit voldoende in de praktijk?

² Gemiddeld genomen hebben HIC-daders meer strafzaken doorlopen en specialiseren ze zich minder. HIC-daders hebben bovendien een significant grotere kans om uit te groeien tot volhardende veelplegers. Daders met een HIC-delict in hun eerste strafzaak hebben gedurende hun criminele carrière meer strafzaken én een grotere kans om veelpleger te worden. Deze risico's nemen toe wanneer daders op minderjarige leeftijd HIC-strafzaken hebben. Onder andere: WODC. Cahier 2021–15. Criminele carrières van de daders van high impact crimes. T.W. Piersma, M. Kros en K.A. Beijersbergen.

³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 28 684, nr. 748.

Antwoord 6

Om te beginnen is het belangrijk dat het slachtoffer altijd aangifte doet op basis waarvan een opsporingsonderzoek kan worden ingesteld. Indien de officier van justitie besluit de zaak voor de strafrechter te brengen, kan het slachtoffer zich als benadeelde partij voegen in het strafproces en op deze wijze zijn schade op de verdachte verhalen, indien de strafrechter de vordering toewijst. Slachtofferhulp Nederland kan ondernemers, ongeacht de rechtsvorm, ondersteunen in het strafproces en het verhalen van de schade, indien gewenst en in het geval deze geen eigen juridische ondersteuning in huis heeft. Indien de strafrechter de vordering niet toewijst, kan een benadeelde zich tot de civiele rechter wenden.

Indien de strafrechter een schadevergoedingsmaatregel oplegt aan de verdachte, dan geldt de voorschotregeling. Ik hecht eraan hierbij op te merken dat de voorschotregeling alleen geldt voor eenmanszaken en niet voor rechtspersonen. De voorschotregeling houdt in dat wanneer de veroordeelde acht maanden na onherroepelijk worden van het vonnis, de opgelegde schadevergoedingsmaatregel nog niet of niet volledig heeft voldaan, de overheid het niet geïnde bedrag betaalt en het verhaalsrisico overneemt. De voorschotregeling is niet gemaximeerd voor slachtoffers van gewelds- en zedenmisdrijven en bij andere misdrijven gemaximeerd tot € 5.000,-. De overheid zet de inning op de dader voort. In beginsel is het mogelijk dat in beslag genomen gestolen goederen kunnen worden geretourneerd aan het slachtoffer. Het is echter aan de officier van justitie of de rechter om hier een beslissing over te nemen.

Op de vraag of dit voldoende in de praktijk gebeurt kan ik helaas geen uitspraken doen, de cijfers hierover zijn bij ons niet bekend.

Vraag 7

Welke concrete maatregelen heeft u in de afgelopen maanden genomen om de stijging van overvallen door minderjarigen aan te pakken?

Antwoord 7

Sinds 2009 zet de Taskforce Overvallen in het op terugbrengen van de aantallen overvallen, samen met de hierbij betrokken branches en gemeenten waar dit speelt. Dit is een traject van lange adem, waarbij vele maatregelen worden ingezet vanuit het Actieprogramma Overvallen, langs de lijnen voorkomen (herhaald) slachtofferschap, voorkomen (herhaald) daderschap, situationele preventie, dadergerichte aanpak en tegengaan recidive.⁴ Steeds worden de risico's met de branches besproken en worden maatregelen genomen, ook in samenwerking met de politie. Nieuwe overvallen zijn veelal aanleiding om bestaande preventieve maatregelen opnieuw onder de aandacht te brengen van de ondernemers, door hun brancheorganisaties en in contacten met de politie.

Daarnaast wordt al langjarig ingezet op het voorkomen van (jeugdig) daderschap door de (door)ontwikkeling en inzet van kansrijke en bewezen effectieve interventies, in het kader van de aanpak in gemeenten van high impact crimes. Sinds 2022 worden inmiddels 27 gemeenten structureel ondersteund met het programma Preventie met Gezag. Aanvullend hierop worden 20 aanvullende gemeenten incidenteel ondersteund in hun aanpak om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in aanraking komen met criminaliteit, daarin terechtkomen of doorgroeien. Hierover wordt voor het zomerreces gerapporteerd in de Voortgangsrapportage Preventie met Gezag, onderdeel van de halfjaarbrieven Aanpak ondermijning.

Vraag 8

Hoe staat het met de uitvoering van de afspraak uit het Hoofdlijnenakkoord om het jeugdstrafrecht voor 14- tot 16-jarigen aan te scherpen, onder meer door verhoging van maximale straffen? Wanneer worden de voorstellen verwacht?

⁴ Het Actieprogramma is meegestuurd met de voortgangsrapportage high impact crimes 2021–2022 van 14 december 2022, nr. 28 684, nr. 666.

Antwoord 8

Hierover is uw Kamer geïnformeerd in de Verzamelbrief Justitiële Jeugd die door de Staatssecretaris Rechtsbescherming op 20 mei 2025 naar u is verstuurd.⁵

⁵ Kamerstukken II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 28 741, nr. 126.